

Nedlukningen af Danmark styrkede lediges tillid til de politiske institutioner

Af Jonas Krogh Madsen, Kim Sass Mikkelsen, Julian Christensen og Martin Bækgaard¹

Den 11. marts kl. 20.30 annoncerede statsminister Mette Frederiksen en omfattende nedlukning af Danmark som svar på den stigende smitte med Covid-19. Nedlukningen nød bred opbakning fra alle Folketingets partier, men det stod også klart med det samme, at den ville få dramatiske konsekvenser i form af en kraftigt forværret økonomi og en markant stigning i arbejdsløsheden.

Tillid som indikator for opbakning til demokratiet

Dette rejser spørgsmålet om, hvordan nedlukningen påvirkede tilliden til de folkevalgte og den offentlige sektor. I tillæg til at være en væsentlig indikator for opbakningen til demokratiet, er politisk tillid også vigtig i sammenhæng med Covid-19-krisen, fordi høj tillid er forbundet med en [større villighed til, i overensstemmelse med myndighedernes anbefalinger, at undgå social kontakt](#) af hensyn til risikoen for smittespredning.

Belønnede vælgerne den handlekraft og uhørte politiske borgfred, som omgærdede nedlukningen, med øget tillid? Eller skabte beslutningen i stedet mistillid på grund af de massive forandringer, den afstedkom i alle danskeres hverdag og på grund af de økonomiske konsekvenser, som fulgte som konsekvens af beslutningen?

Ledige er særligt sårbare over for nedlukningens økonomiske konsekvenser

[Gode kollegaer fra Aarhus Universitet har fundet](#), at den danske befolkning havde større tillid til landets politikere i slutningen af marts end de havde i februar, før Covid-19-krisens omfang for alvor stod klart for os alle. Men mens alle danskere er ramt af nedlukningen, må den antages at have særligt store konsekvenser for de, der allerede var ledige på det tidspunkt, hvor nedlukningen blev annonceret. Det stod hurtigt klart, at arbejdsløsheden ville stige ganske dramatisk som en direkte konsekvens af nedlukningen, og med udsigt til en økonomisk recession er de lediges vej til arbejdsmarkedet blevet endnu længere end før. Sammenlignet med resten af befolkningen er de ledige danskere altså ekstra sårbare over for de økonomiske konsekvenser af nedlukningen og Covid-19-krisen i øvrigt.

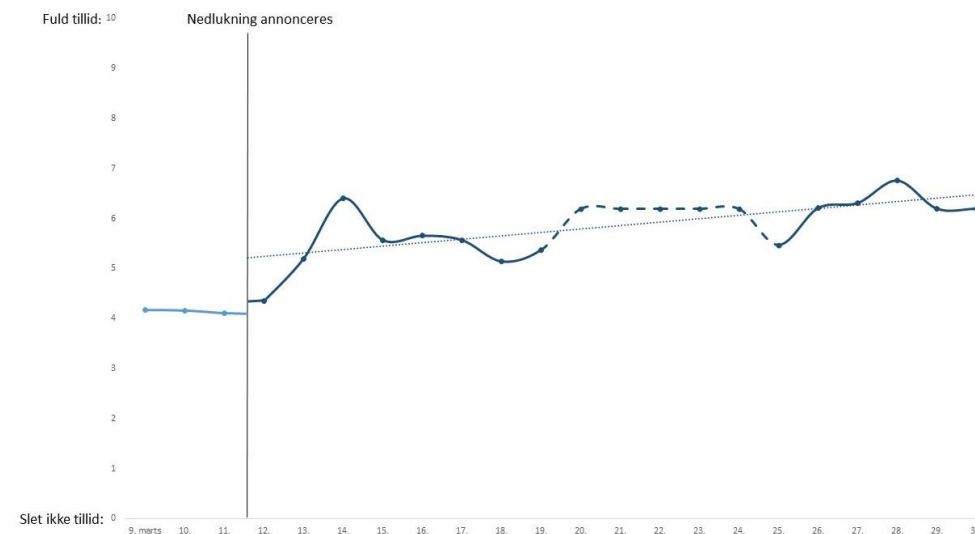
Store stigninger i dagpengemodtagernes tillid

I samarbejde med 3FA har vi bedt ledige medlemmer af a-kassen angive, i hvilken grad de har tillid til henholdsvis regeringen, Folketinget og den offentlige sektor som helhed.

Svarene blev løbende indsamlet i en periode fra og med den 9. marts (altså knap tre døgn forud for nedlukningen) og indtil den 30. marts. I alt modtog vi 852 svar før nedlukningen og 1274 svar efter nedlukningen. De, der besvarede spørgeskemaet før og efter nedlukningen er sammenlignelige på karakteristika som køn, alder og ledighedshistorik. Dette giver os mulighed for at undersøge, i hvilken grad de lediges tillid faktisk ændrede sig da landet lukkede ned. De lediges tillid til regeringen i perioden 9.-30. marts er vist i figur 1 (en større figur er tilgængelig i slutningen af denne note).

Her viser den lyseblå linje tilliden til regeringen forud for nedlukningen, mens den mørkeblå linje viser tilliden til regeringen efter nedlukningen.² Endelig viser figuren en grå tendenslinje for udviklingen i tillid til regeringen efter nedlukningen.

Figur 1: Tillid til regeringen

Fra før til efter nedlukningen af landet er den gennemsnitlige tillid til regeringen blandt 3FA's ledige medlemmer steget fra 4,2 til 5,5 på en skala fra 0 (slet ingen tillid) til 10 (fuld tillid).³ Stigningen er betydelig og svarer til, at tilliden i gennemsnit er steget med 31%. Der er ikke noget i vores resultater, som tyder på, at effekten af nedlukningen har været kortvarig. Tværtimod ser vi en tendens til, at tilliden til regeringen har været svagt stigende gennem resten af den undersøgte periode.

Tilsvarende mønstre finder vi for tilliden til Folketinget og tilliden til den offentlige sektor som helhed (se figur 2 og 3). Stigningen i tillid er altså ikke et fænomen som er afgrænset til regeringen. Tværtimod lader nedlukningen til at have haft en generel positiv effekt på tilliden til de politiske institutioner.⁴

Stigninger sker til trods for forventning om en længere ledighedsperiode

Den stigende tillid blandt ledige danskere er iøjnefaldende i lyset af den særligt sårbare situation, Covid-19-krisen og nedlukningen af landet har sat dem i. Vores analyser viser, at vores svarpersoner var meget bevidste om de økonomiske konsekvenser.

Før nedlukningen forventede 52% af svarpersonerne at få et job inden for 2 måneder. Efter nedlukningen var dette tal faldet til 46%, men tilliden til regeringen, Folketinget og den offentlige sektor er vokset signifikant, selv hvis vi udelukkende ser på de svarpersoner, der forventer at de står foran en lang ledighedsperiode.

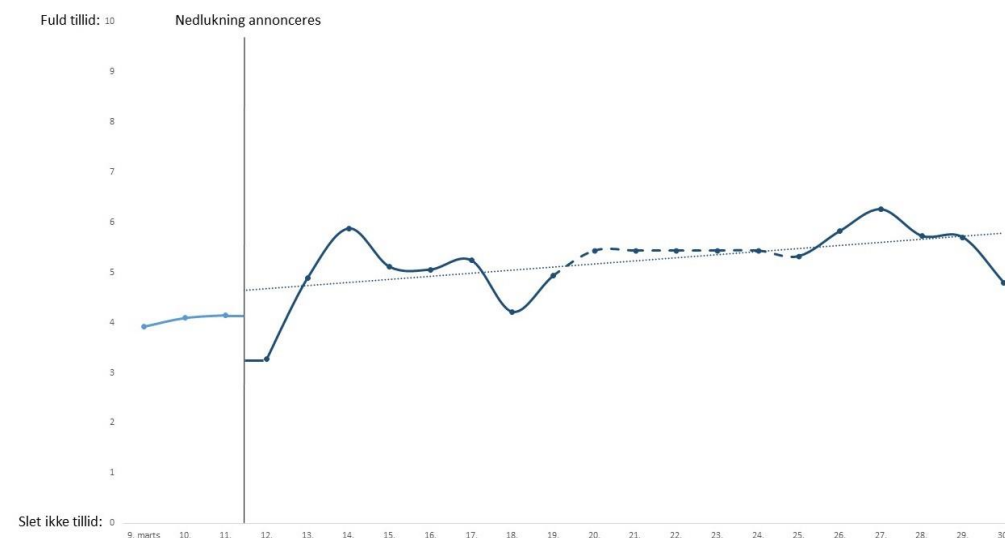
Hvad er årsagen til den stigende tillid?

Vores data tillader os ikke at give endegyldige svar på hvilke årsager der ligger bag de observerede stigninger i tillid. Det er velkendt, at alvorlige kriser (f.eks. krige) ofte får befolkninger til at samle sig bag deres ledere (den såkaldte [”rally around the flag”](#)-effekt). Alligevel er det bemærkelsesværdigt, at tilliden er vokset så markant som den er, givet hvor sårbare de ledige danskere er i forhold til de økonomiske konsekvenser af nedlukningen og i lyset af den relativt lave tillid, der fandtes hos denne gruppe af borgere før landet lukkede ned.

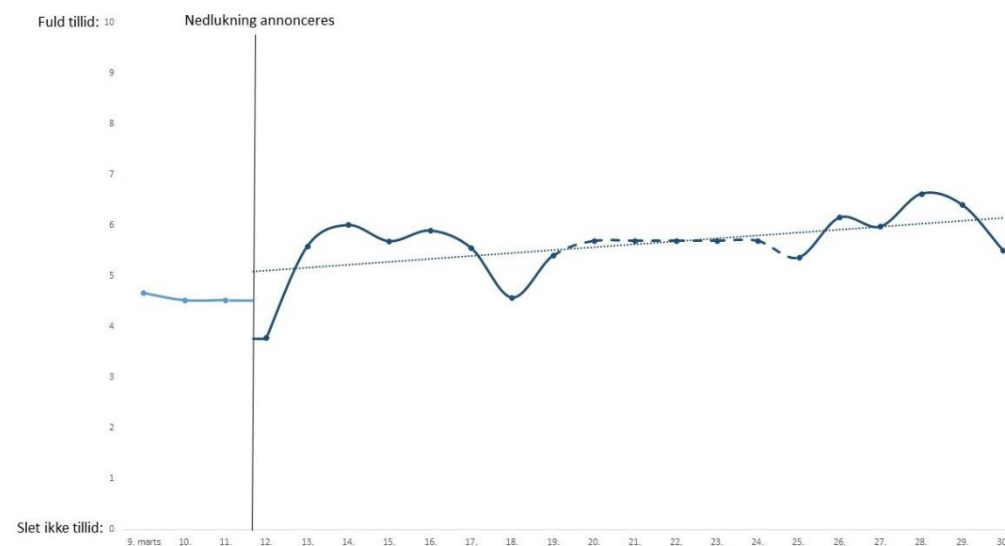
Det har sandsynligvis spillet en rolle, at man fra politisk hold har vist forståelse for den situation, som de ledige danskere står i. Umiddelbart efter nedlukningen blev det besluttet at lukke jobcentrene midlertidigt og at suspendere en lang række krav og regler om lediges aktivering og beskæftigelse. Senere er også dagpengeperioden blevet forlænget med tre måneder.

Vores analyser tyder på, at de ledige danskere er bevidste om de lempede regler, og at de har belønnet politikerne herfor. Efter nedlukningen var der således færre, der gav udtryk for, at dagpengesystemet er forbundet med for mange meningsløse krav og regler, og folk følte i højere grad, at de trods dagpengesystemet havde kontrol over deres eget liv. Vi kan se, at mere positive opfattelser af systemet er forbundet med højere tillid til de politiske institutioner, men tillidsstigningen efter nedlukningen forbliver signifikant, hvis vi tager højde for svarpersonernes opfattelser af systemet og dets krav og regler. Vi har derfor grund til at tro, at nedlukningen har haft en selvstændig positiv effekt

Figur 2: Tillid til Folketinget

Figur 3: Tillid til den offentlige sektor

Noter

¹: Jonas Krogh Madsen og Kim Sass Mikkelsen er hhv. Ph.d.-stipendiat og lektor ved Institut for Samfundsvidenskab og Erhverv på Roskilde Universitet. Julian Christensen og Martin Bækgaard er hhv. post.doc og professor ved Institut for Statskundskab på Aarhus Universitet. Dokumentet er udarbejdet med henblik på offentliggørelse den 4. april. 2020.

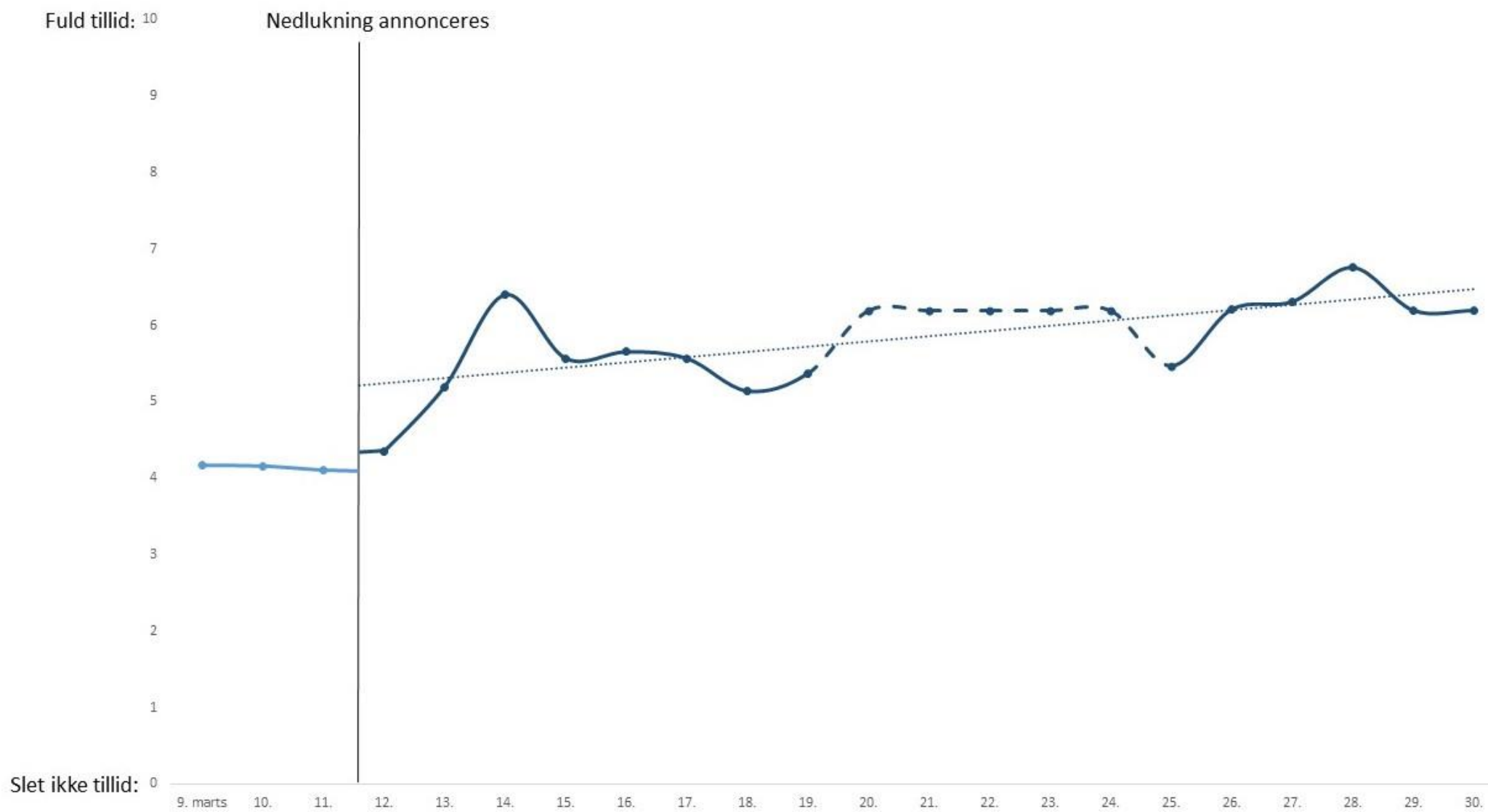
²: Den 20-24. marts modtog vi meget få svar per dag, og gennemsnittene for hver enkelt dag er derfor skiftet ud med ét gennemsnit for alle fem dage (vist med en stiplede linje).

³: Ordlyden af vores tillidsspørgsmål var: ”Nu kommer nogle spørgsmål om dit syn på udvalgte danske samfundsinstitutioner. På en skala fra 0 (slet ingen tillid) til 10 (fuld tillid), hvor stor tillid har du personligt til hver af de følgende institutioner?”

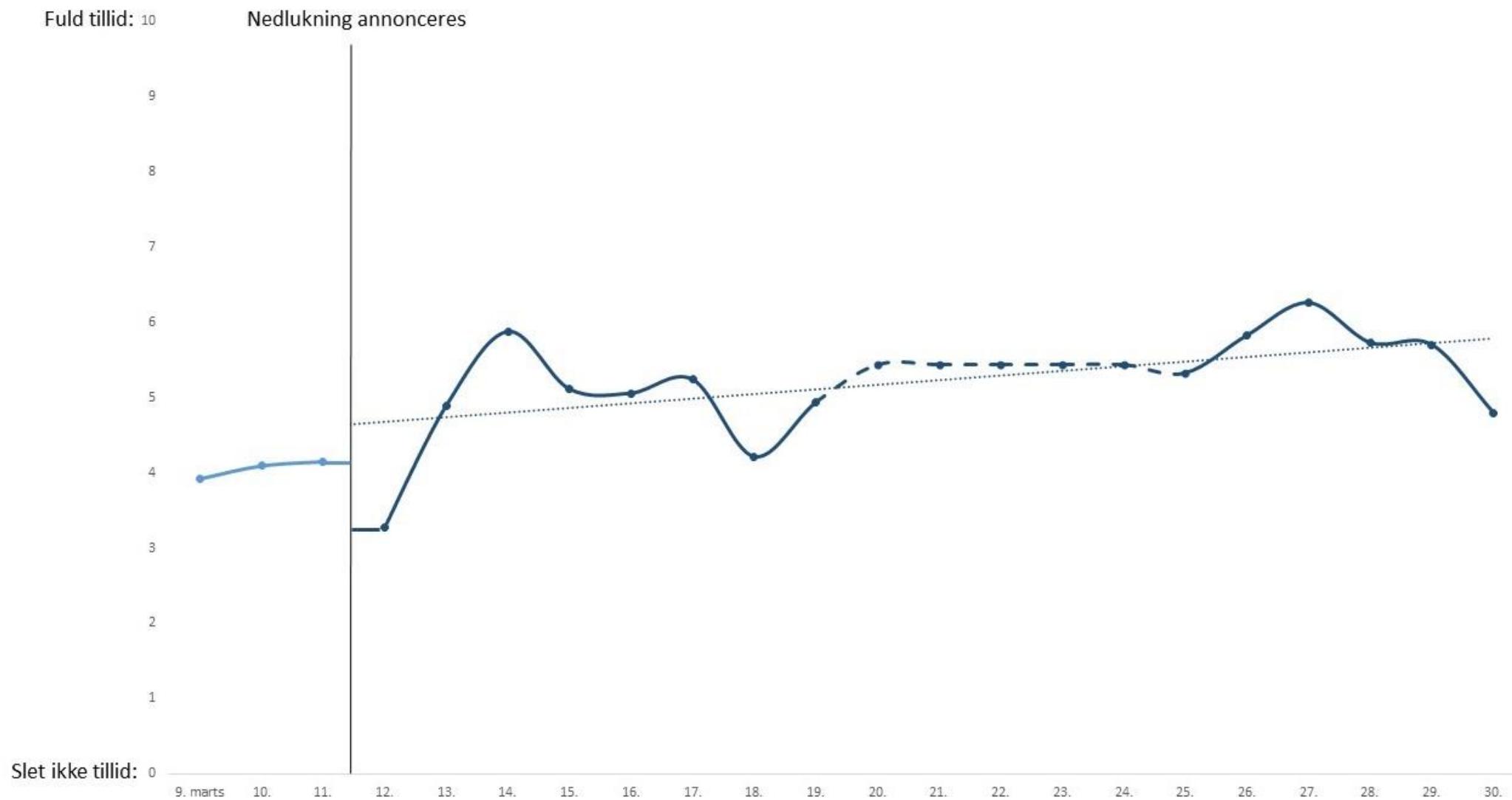
⁴: Regressionsanalyser viser, at den gennemsnitlige stigning i tillid til både regeringen, Folketinget og den offentlige sektor som helhed er statistisk signifikant ($p < 0.001$). Det er den, selvom der kontrolleres for køn, alder, uddannelse, familiesituation (hjemmeboende børn), ledighedshistorik (længde af ledighed, hvorvidt man er fuldtidsledig og antal ledighedsperioder de sidste 5 år), forventninger til fortsat varighed af ledighed samt syn på dagpengesystemets krav og regler (enighed i udsagn om, at systemet kræver deltagelse i aktiviteter, der ikke er fremmede for at komme i job og enighed i udsagn om, at man som dagpengemodtager skal leve op til for mange krav).

Bemærk: Ovenstående analyser skal tages med det forbehold, at resultaterne ikke er fagfællebedømt.

Figur 1: Tillid til regeringen

Figur 2: Tillid til Folketinget

Figur 3: Tillid til den offentlige sektor

